

Győri Ítéltábla
Pf.I.20.013/2012/4. szám

A Győri Ítéltábla dr. Baráth Livia ügyvéd által képviselt **I. r., II. r., III. r. és IV. r. felpereseknek** Decsi Ügyvédi Iroda által képviselt **alperes** ellen kártérítés megfizetése iránt indított perében - amelybe az alperes pernyertességének előmozdítása érdekében **beavatkozott** Dr. Polecsák Mária Ügyvédi Iroda által képviselt - a Veszprém Megyei Bíróság 2011. december 7. napján kelt 5.P.20.753/2010/52. szám alatt hozott ítélet ellen az alperesi beavatkozó által 53. és a felperesek által 54. szám alatt benyújtott fellebbezés folytán meghozta a következő

í t é l e t e t :

Az ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletének megfellebbeezett rendelkezéseit részben megváltoztatja.

Kötelezi az alperest, hogy fizessen meg a II. r. felperes részére 15 napon belül 500.000,- (ötszázezer) forintot.

Mellőzi a II. r. felperesnek az alperes és a beavatkozó részére fejenként 15 napon belül 62.500,- (hatvankettőezer-ötszáz) forint elsőfokú perköltség megfizetésében történő marasztalását.

Köteles a beavatkozó megfizetni az állam javára az illetékügyben eljáró hatóság felhívására 150.000,- (egyszázötvenezer) forint feljegyzett kereseti illetéket, továbbá a Veszprémi Törvényszék Gazdasági Hivatalának felhívására 100.000,- (egyszázezer) forint előlegezett költséget.

Ezt meghaladóan az ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletének megfellebbezett rendelkezéseit helybenhagyja.

Köteles a beavatkozó megfizetni az állam javára az illetékügyben eljáró hatóság felhívására 60.000,- (hatvanezer) forint feljegyzett fellebbezési eljárási illetéket, míg az ezt meghaladóan feljegyzett fellebbezési eljárási illetéket az állam viseli.

Kötelesek az I., III-IV. r. felperesek megfizetni az alperesi beavatkozó részére 15 napon belül fejenként 25.000 - 25.000 - 25.000 (huszonötezer - huszonötezer - huszonötezer) forint másodfokú perköltséget, míg a II. r. felperes és az alperesi beavatkozó egymással szemben másodfokú perköltségeiket maguk viselik.

Köteles az I. r. felperes megfizetni az alperesnek 15 napon belül 50.000,- (ötvenezer) forint, a III-IV. r. felperes ugyanilyen határidőn belül fejenként 25.000 - 25.000 (huszonötezer - huszonötezer) forint másodfokú perköltséget.

Ez ellen az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

I n d o k o l á s :

A felperesek módosított keresetükben néhai "A" (az I. r. felperes gyermeke és a II-III-IV. r. felperesek testvére) 2005. július 13. napján bekövetkezett halálával okozati összefüggésben keletkezett nem vagyoni kárpótlás megfizetésére kérték kötelezni az alperest. Hivatkoztak arra, hogy mindannyiuknak sérült a teljes családban éléshez fűződő személyiségi joga közeli hozzátartozójuk halálával, amely az alperes jogellenes károkozásnak következménye. Ez a család mindegyik tagjának az életvitelét hátrányosan megváltoztatta.

Az alperes és a beavatkozó ellenkérelmeikben az I. r. felperes vonatkozásában a kereset jogalapjának vitatása nélkül az előterjesztett 6 millió forint kárigényt eltúlzottnak minősítették. Ugyanakkor a II. r., III. r. és IV. r. felperesek keresetének az elutasítását kérték arra hivatkozással, hogy a felperesek a személyiségi joguk megsértését, ebben a körben az elhúzódó gyászreakciót és a hátramaradottak családi kapcsolathoz való jogaik sérelmét nem bizonyították.

A megyei bíróság fellebbezéssel támadott ítéletében az I. r. felperes keresetét részben alaposnak ítélte, ezért kötelezte az alperest, hogy fizessen meg részére 2.000.000,- Ft-ot és annak elsőfokú ítéletben meghatározott időpontoktól a kifizetés napjáig járó Ptk. 301.§ (1) bekezdése szerinti késedelmi kamatát, továbbá 250.000,- Ft perköltséget. Ezt meghaladóan a II. r., III. r. és IV. r. felperesek fejenként 1.000.000,- Ft összegű nem vagyoni kárigényét elutasította. Kötelezte a II. r., III. r. és IV. r. felpereseket, hogy 15 napon belül fizessenek meg az alperesnek fejenként 62.500,- forint, míg az alperesi beavatkozó részére az I. r. felperes 3.750,- Ft, a II. r., III. r. és IV. r. felperesek fejenként 62.500,- Ft perköltséget. Megállapította, hogy a felmerült illetéket és szakértői költséget az állam viseli.

Ítéletének indokolásában rögzítette, hogy a Veszprém Megyei Bíróság 5.P.21.205/2007/27. számú - a Győri Ítéltábla Pf.III.20.217/2009/5. számú 2010. május 3. napján jogerőre emelkedett közbenső ítéletében megállapította, hogy az alperes teljes kártérítő felelősséggel tartozik "A" 2005. július 13. napján bekövetkezett haláláért.

A jogi indokolás szerint a család intézménye alkotmányos védelem alatt áll, és ha a károkozás folytán a család integritása megsérül, akkor sérül a felpereseknek az a joga, hogy a családon belüli szerepüknek megfelelően teljes családban éljenek. A nem vagyoni kártérítést ezért a gyász és a fájdalom önmagában nem alapozza meg, hanem az, hogy a felpereseknek a gyermek, testvér halálával megsérült a teljes családban való éléshez fűződő alapvető személyiségi joga. Ez még akkor is megállapítható, ha a közeli hozzátartozók nem éltek egy háztartásban az elhunytal, ám közöttük felnőttkorukban is a szülő, gyermek, testvér közötti szoros kapcsolat fennállt.

A perben meghallgatott tanúk vallomása alapján bizonyítottnak találta, hogy a néhai 1998. októberétől különköltözött az I. r. felperestől, és ezen időponttól kezdve élettársi kapcsolatot létesített "B"-vel. E körben nem fogadta el a felperesek azon állítását, hogy a néhai csak 2004. tavaszán létesített élettársi kapcsolatot.

Leszögezte, hogy a személyiségi jog megsértése önmagában automatikusan nem ad alapot kártérítés követelésére. Azon túl olyan hátrányok bekövetkezése szükséges, amelyek pénzbeli szolgáltatás nyújtásával ellensúlyozhatók. Jelen esetben ilyen hátrány fennállása kizárólag az I. r. felperes esetében volt megállapítható. A II. r., III. r. és IV. r. felperesek bár elvesztették a teljes családban élés lehetőségét, azonban nem bizonyították, hogy ez esetükben olyan hátrányos életmódbeli vagy személyiségükben bekövetkezett változást idézett volna elő, amely megalapozná a nem vagyoni kárigényt. Az életminőségük testvérük halála miatti hátrányos megváltozását nem igazolták. Álláspontja szerint az I. r. felperes pszichés károsodása csökkentésében való közreműködésük szükségessége ugyancsak nem alapozza meg a nem vagyoni kárigényt.

A beszerzett pszichiáter és pszichológus szakértők által készített szakértői vélemény szerint az I. r. felperesnél feldolgozatlan, elhúzódó gyászra utaló tünetek észlelhetők, amelyhez kezeletlen, súlyos depressziós betegség is társul, amely pszichés állapot miatt a felperes pszichiátriai kezelésre szorul.

Az I. r. felperes életminősége lényegesen megváltozott, romlott az egészséges élethez való joga, ez olyan hosszabb ideig fennálló személyi sérelem, amely vagyoni kárpótlás eszközével csökkenthető. A sérelem súlyát, következményeit, a károsodáskor fennálló ár- és értékviszonyokat, továbbá más döntéseket mérlegelve azt állapította meg, hogy 2 millió forint áll arányban az I. r. felperest ért nem vagyoni hátránnyal. Az I. r. felperest perköltség viselésében marasztaló ítéleti rendelkezést, mivel a felperes követelése nem eltúlzott, a Pp. 81.§ (2) bekezdésére alapította. A pervesztes II. r., III. r. és IV. r. felpereseket a Pp. 78.§ (1) bekezdésének alkalmazásával kötelezte az alperes és az alperesi beavatkozó ügyvédi munkadíjból álló perköltségének megfizetésére.

Az elsőfokú ítélet ellen az alperesi beavatkozó és a felperesek fellebbezést terjesztettek elő.

Az alperesi beavatkozó az I. r. felperes részére megítélt kártérítési összeg 1.000.000,- forintra történő leszállítását kérte. Azzal érvelt, hogy az I. r. felperes egészségi állapota nagy részben a korából ered, továbbá a jelenlegi fizikai és pszichés státuszának, - amelyhez a káresemény kisebb mértékben járult hozzá, mint az előbbiek, - a sorsszerű megbetegedései képezik az alapját.

A felperesek fellebbezésére tett ellenkérelmében a fellebbezésével nem támadott ítéleti rendelkezések helybenhagyását kérte. Hangsúlyozta, hogy a II. r. felperes pszichés állapota rendeződött, párkapcsolatot létesített, munkát végez, így nála további életminőségbeli változás nincs, míg a III. r. és IV. r. felpereseknél az esemény nem okozott maradandó negatív változást.

A felperesek a fellebbezésükben az elsőfokú ítélet megváltoztatásával az I. r. felperes részére megítélt kárösszeg 4.000.000,- Ft-ra történő felemelését, a II. r., III. r. és IV. r. felperesek személyenként 1.000.000,- Ft nemvagyoni kártérítés megfizetését, és emellett a perköltség megfizetésére vonatkozó ítéleti rendelkezés (3.750,- és 62.500,- Ft) mellőzését kérték. Az I. r. felperes a fellebbezése indokául előadta, hogy feldolgozhatatlan tragédia érte, életvitele emiatt hátrányosan megváltozott, segítő támaszának elvesztése örökre nem múló fájdalmat és hatalmas lelki és idegi terhet okoz számára. Hangsúlyozta, hogy a szakvélemény összességében elhúzódó, komplikált gyászreakciót és súlyos depressziós állapotot véleményezett.

Az élettársi kapcsolat kezdő időpontja a kárösszeg mértékének meghatározása során relevanciával bír, de az ezzel kapcsolatos ellentmondásos adatokat az elsőfokú bíróság nem kellően értékelte. Helytelenül állapította meg, hogy a néhai 1998. októberében élettársához költözött. A volt élettárs és annak két gyermeke az öröklési vita miatt nem elfogulatlan. Az önkormányzat közlése alapján, amely egyetlen közhiteles adat az ellentétes tények között, kétségtelen, hogy 2003. augusztus 6-át megelőzően a néhai az I. r. és II. r. felperesekkel közös háztartásban élt. Sérrelmezte, hogy a kártérítési összeg megítélése során az elsőfokú bíróság kizárólag a pszichés szakvélemény megállapításait vette alapul, ám figyelmen kívül hagyta azokat a tanúvallomásokat, amelyek az I. r. felperes életvitelének más aspektusból történt elnehezülését támasztották alá.

A II. r., III. r. és IV. r. felperesek a fellebbezésükben külön-külön, de egyezően azt adták elő, hogy szeretetteljes kapcsolat volt közöttük, és a haláleset megviselte őket. Kérték figyelembe venni, hogy a 2005. évi káreseményhez képest jóval később nyílt arra lehetőségük, hogy pszichés szakértő kirendelését indítványozzák. Azonban ekkor már nem tudtak olyan szakértői bizonyítékot szolgáltatni, amely a káreseménykori pszichés állapotukat, terhelésüket tükrözné. Hangsúlyozták, hogy az eljárás során igazolást nyert, életmódjuk, életminőségük a testvérük halálát követően megnehezedett, lelki-idegi állapotuk az első 3-4 évben sérült volt.

A felperesek fellebbezésére tett ellenkérelmében a fellebbezésével nem támadott ítéleti rendelkezések helybenhagyását kérte.

Az alperes a fellebbezési ellenkérelmében egyetértett az alperesi beavatkozó fellebbezési kérelmével, ezért csak másodlagosan kérte az elsőfokú ítélet helybenhagyását. Utóbbi kérelmét azzal indokolta, hogy a felperesek a fellebbezésükben új tényre nem hivatkoztak, csak a korábbi személyes nyilatkozataikat ismételték meg. Kiemelte, hogy a II. r., III. r. és IV. r. felpereseknél normális gyászreakció zajlott, és a III. r. és IV. r. felperesek nem az I. r. és II. r. felperesekkel élnek együtt. Emiatt a felperesek keresetének alapját képező egységes családban élési alkotmányos jog sérelméről nem lehet beszélni.

Az ítéletábra az elsőfokú bíróság ítéletének fellebbezett rendelkezését a Pp. 253.§ (3) bekezdése alapján a fellebbezési kérelmek és a fellebbezési ellenkérelmek korlátai között felülbírálván a II. r. felperes fellebbezését részben alaposnak, míg az alperesi beavatkozó és az I. r., III. r. és IV. r. felperesek fellebbezését alaptalannak ítélte.

Az elsőfokú bíróság a bizonyítási eljárást a szükséges és egyben elégséges mértékben lefolytatta, a szerzett bizonyítékok alapján pedig megalapozott tényállást állapított meg; az így megállapított tényállásból azonban a II. r. felperes vonatkozásában részben téves jogi következtetéssel érdemben helytelen döntést hozott.

A Ptk. 355.§ (1) bekezdése szerint a kárért felelős személy köteles az eredeti állapotot helyreállítani, ha pedig az nem lehetséges, vagy a károsult azt alapos okból nem kívánja, köteles a károsult vagyoni és nem vagyoni kárát megtéríteni. A (4) bekezdés alapján kártérítés címén a károkozó körülmény folytán a károsult vagyonában beállott értékcsökkenést és az elmaradt vagyoni előnyt, továbbá azt a kárpótlást vagy költséget kell

megtéríteni, amely a károsultat ért vagyoni és nem vagyoni hátrány csökkentéséhez vagy kiküszöböléséhez szükséges.

A nem vagyoni kártérítés egyik funkciója a kompenzáció, amely a személyi sérelem, hátrány hozzávetőleges kiegyensúlyozása pénzbeli szolgáltatás nyújtásával. A kompenzáció a tönkretett életlehetőségeket helyettesítő kiegyensúlyozó, az elvesztett helyett másnemű előnyt nyújtó funkciókat tölt be (BDT 2003. évi 865. számú jogeset).

A jelenleg követett bírói gyakorlat abból indul ki, hogy a családban élés joga személyiségi jog. Bár a közeli hozzátartozó halála a családi kapcsolat rendjét megbontja és a hozzátartozókat a családban élés minőségétől megfosztja, a hozzátartozó részére nem vagyoni kártérítés csak kivételesen ítélt meg. A közeli hozzátartozó halála önmagában nem alapoz meg nem vagyoni kártérítési igényt. Annak feltétele, hogy a károsultat a személyhez fűződő jog megsértésével okozati összefüggésben olyan hátrány érje, amely indokolja a kárpótlás megállapítását, olyan összegben, amely alkalmas a nem vagyoni hátrány csökkentéséhez vagy kiküszöböléséhez.

A perbeli esetben a nem vagyoni kártérítés körében irányadó körülményeket az I. r. felperes esetében az elsőfokú bíróság helyesen értékelte. A perben beszerzett szakvéleménynek megfelelően rögzítette, hogy az I. r. felperesnél a fia halála óta elhúzódó, komplikált gyászreakció és kezeletlen súlyos depresszió áll fenn. Helytállóan állapította meg, hogy ez olyan, a néhai elvesztése miatt bekövetkezett hátrány, amely pénzbeli szolgáltatás nyújtásával kompenzálható. Az elsőfokú bíróság a nem vagyoni kártérítés összege körében értékelendő körülményeket kellően feltárta, és a rendelkezésre álló bizonyítékok okszerű mérlegelésével állapította meg.

Osztotta az ítélőtábla azt az elsőfokú megállapítást, amely szerint a néhai 1998. októberében különköltözött az I. r. és II. r. felperesektől, ettől az időponttól **"B"** életvitelszerűen közös háztartásban élt. Az erre vonatkozó tanúvallomásokat nem gyengíti a felperesek által hivatkozott, **"Helység"1** Város Önkormányzat Jegyzőjétől származó határozat. Az ebben rögzített időponttal (2003. augusztus 6.) történt lakcím bejelentés önmagában nem igazolja a tartózkodási hely keletkezésének pontos dátumát.

Kiemeli az ítélőtábla, hogy a nem vagyoni kárpótlás összegének mérlegeléssel történő megállapítása során (nem az elsőfokú bíróság által hivatkozott kármegosztás körében) nem lehet figyelmen kívül hagyni, hogy az I. r. felperes a fia elvesztésével bekövetkezett jogsérelemmel okozati összefüggésben keletkezett depressziós betegség miatti pszichiátriai kezelést visszautasította.

Mindezekre tekintettel az ítélőtábla megítélése szerint a káresemény időpontjában fennálló ár- és értékviszonyok alapján az elsőfokú bíróság által megállapított nem vagyoni kártérítés nem eltúlzott, az arányban áll az I. r. felperes által elszenvedett sérelemmel, alkalmas arra, hogy az I. r. felperest ért nem vagyoni hátrányt pótolja. Ezért sem a nem vagyoni kárpótlás mérséklésére sem annak felemelésére az ítélőtábla nem látott lehetőséget.

A konkrét esetben - bár a II. r. felperesnél a szakvélemény pszichés elváltozást nem mutatott ki - a tanúvallomások alapján bizonyított, hogy az I. r. felperessel egy háztartásban élő, „az elhunyt helyébe lépett” II. r. felperest részben az I. r. felperes - néhai elvesztése miatt bekövetkezett - egészségkárosodása, részben a néhai által ellátott feladatok ráhárulás kapcsán olyan hatások érték, amely miatt az életminősége romlott, egyéni élete hátrányosan változott. Mindez alapot ad a II. r. felperest ért hátrány kompenzálására. Ezért az ítéletábra az elsőfokú ítélet II. r. felperes keresetét elutasító rendelkezést megváltoztatva az alperest, az okozott sérelemmel arányban álló, jelenkori értéken számított 500.000,- Ft nem vagyoni kárpótlás megfizetésére kötelezte.

Helytállóan utasította el az elsőfokú bíróság a III. r. és IV. r. felperesek nem vagyoni kártérítés iránti igényét. E körben kiemeli az ítéletábra, hogy a család integritásához való személyhez fűződő jog nem értékelhető olyan kiterjesztő módon, hogy az elkülönült, önálló családban élő felnőtt testvér is nem vagyoni kártérítést érvényesíthetne a testvére elvesztése miatt. Annak alaposságához szükséges, hogy a jogsértés hátrányos hatással, következménnyel járjon. A jelen ügyben az elsőfokú bíróság az eljárás adatai alapján helyesen utalt arra, hogy a néhai testvérük elvesztése miatt az I. r. felperesnél kialakult pszichés állapot a különélő III. r. és IV. r. felperesekre nem eredményezett többletletterhet. Így nincs olyan hátrányos hatás, amely pénzbeli ellensúlyozást igényelne.

Mindezekre tekintettel az ítéletábra az elsőfokú bíróság ítéletét a Pp. 253.§ (3) bekezdése alapján részben megváltoztatta.

A II. r. felperes javára történt alperesi marasztalás folytán, a megváltozott pernyertesség-pervesztesség aránya alapján mellőzte az elsőfokú bíróság által megállapított, II. r. felperest terhelő elsőfokú perköltség összegét (62.500,- Ft) is. Az ítéletábra az eljárási illeték viselésére vonatkozó elsőfokú rendelkezéseket - a Pp. 253.§ (3) bekezdés alapján a fellebbezések korlátaira tekintet nélkül - megváltoztatta, és az alperesi beavatkozót az I. r. és II. r. felperesek javára megítélt összeg (összesen 2.500.000,- Ft) után 150.000,- Ft feljegyzett eljárási illeték, továbbá a II. r. felperes pernyertessége miatt 100.000,- Ft előlegezett költség megfizetésére kötelezte.

Az I. r., III. r. és IV. r. felperesek saját fellebbezésükben pervesztesek, míg a velük szemben előterjesztett fellebbezésében az alperesi beavatkozó pernyertes lett. Ezért az I. r., III. r. és IV. r. felperesek a Pp. 78.§ (1) bekezdése alapján kötelesek a pernyertes alperesi beavatkozó

részére a 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet 1.§ (1) bekezdése, 3.§ (2) bekezdés a) pontja, (5) bekezdése és (6) bekezdése alapján megállapított fejenként 25.000,- forint, míg az ugyancsak pernyertes alperes részére az I. r. felperes 50.000,- Ft, a III. r. és IV. r. felperesek fejenként 25.000,- Ft másodfokú jogi képviseleti díjból álló perköltsége megfizetésére.

A II. r. felperes és az alperesi beavatkozó vonatkozásában a pernyertesség-perveszteség aránya között számottevő különbség nincs, így a Pp. 81.§ (1) bekezdése értelmében mindegyikük viseli a felmerült másodfokú perköltségét.

Az alperesi beavatkozó köteles az I. r. felperes javára megállapított marasztalás ellen bejelentett fellebbezésének eredménytelensége folytán a pernyertesség-perveszteség arányában a le nem rótt fellebbezési eljárási illetéket megfizetni, ezt meghaladóan a feljegyzett fellebbezési illetéket a III-IV. r. felperesek költségmentessége folytán az állam viseli (Pp. 78.§ (1) bekezdése, 6/1986. (VI.26.) IM rendelet 13.§ (1) bekezdése, 14.§).

Győr, 2013. évi február hó 28. napján

Dr. Lezsák József sk. a
tanács elnöke

Dr. Vass Mária sk. előadó
bíró

Dr. Szalay Róbert sk.
bíró